

Transval. — Buri so dolgo časa odnehalo angleškim pretenzijam, zdaj pa so se tega naveličali in kategorično preklicali prav najvažnejšo koncesijo, ki so jo bili obljubili. Vojna mej Angleško in Transvalom je vsled tega postala naravnost neizogibna.

Obrtnija.

Raznoterosti o izvozu.

Napisal A. Stiller; — prevel Anton Kristan.

(Dalje.)

Sedaj pogledajmo Nemce. I nemški narod se množi. I on je primoran, iskati svojo eksestenco izvan svoje domovine. Prišel je pozneje na vrsto kot Anglež, in našel že druge razmere in druge narode, kateri so ga pretekli kakor v kolonizaciji tako i v izvozu. Čut vzajemnega podanstva in narodnega jedinstva pa v Nemcih ni bil tako razvit, kakor v Angležih. Ti, vedeni z delom so iskali zemlje tako, kakor jo iščejo i dandanes, izobražujoč jo in spojujoč jo s raznimi komunikacijami. Pred Nemcem se je te zemlje že nekdo drugi polastil. Kaj sedaj? Odšel je na to po drugih skupinah zemlje, šel tja, kjer mu nikdo ni ničesar branil, tja, kjer je bil Anglež lastnik železnice, dolov, plantaž, no, v obče zemlje ter postal komisijonar. Njegov manje razviti čut narodne vzajemnosti mu je dovoljeval naročevati in kupovati blago z najugodnejših vrel in naučivši se angleški, je začel kupujoč blago ne samo nemških, temveč, od angleških tovarn, oskrbljevati i Nemce in Angleže. Dandanes vidimo nemške komisijonarje povsod, kamorkoli pridemo, ne-le na daljnih bregih južnoameriških rek, v sredinah tamošnjih republik, v Kini ali v Avstraliji, temveč celo v središčih kakor je Pariz in London, kjer so si založili odbitišče nemške nadprodukcije. brigajoč se najprvo o svojo eksestenco z odbitom nemških in drugih produktov izvan svoje domovine. Posledice so znane.

Ni nam mogoče slediti vsem narodom v razvoju njihovega izvoza. Sleherni iz njih se razvija po svojih sposobnostih. Našli bi pa vendar povsod dva skupna pogoja, katera prav za prav tvorita le jednega, namreč, da se najprvo mora vsak narod množiti, a drugič, da se mora pošteno izgojevati, v tem smislu, da se zamore vsak pojedinec njegovih poslušnikov sam ob sebi eksistirati in se braniti, kadar je odkazan na samega sebe. Ta dva pogoja sta neizogibni temelj, ne-le gospodarskega razvoja vsakega naroda, temveč sta tudi zopet nepobitni pogoj za eksport preko meja. Daljša pota so pa različna, pri narodih, pri podjetnikih.

Kakšna so pa ta pota za naš narod?

Nekega leta — 14. julija — pri pregledovanju francoskega vojsstva, sem poprašal francoskega častnika, zakaj Francozi ne uvedejo v armado one lakonične akurateso pri pogibih, katero imajo Nemci in katera daje

njihovim pogibom podobo pregibajočega se stroja. „I, zato, ker se karakter (sposobnost) našega naroda, ne da v tesniti v jedno in isto formo, kakor to čini karakter nemškega naroda. Pri nas moramo vsakemu posamezniku pustiti vsaj nekoliko njegove individualnosti, nasprotno Nemci vzemo vse. In da mi ravnamo tako, verujte mi, dosegli bi ravno nasprotnih posledic, ker bi ravnali proti svojemu karakterju.“ V tem-le odgovoru vidimo i odgovor na vprašanje, naj bi z ozirom na izvoz delali isto, kar delajo drugi narodi.

Na nikak način ne smemo. Mi nismo niti Angleži, niti Francozi, niti Holandezi, niti Nemci. Mi imamo svoj karakter, isto kakor ga ima vsak narod. Imamo oba prva pogoja, neizogibna za gospodarski obstoj in razvoj: i množimo se i vsakdo izmed nas ima toliko vzgoje, da se zamore i sam živiti i braniti. Vzgoja je pri nas, pravijo, bolj idealne smeri, ter da nam tudi nedostaja trgovske izobrazbe. Mislim, da je i prvo i drugo nekorektno. Ako je naša vzgoja idealna, nič slabega. Napako pak vidim v tem dejstvu, da se naša vzgoja bi mogla prejeimenovati prosto izučenje, katero je žalibog le vzgoja bornih, siromašnih. Odgoj bogatih pa ima v sebi še nekaj drugega nego prosto izučenje. No, ne morem nadaljevati brez nevarnosti, da se ne odstranim od svojega predmeta.

Kar se tiče trgovske izobrazbe, ne vem, kakšna bi naj ta bila. Kupec je v širokem smislu slova vsak človek in čim izobrazenejšim je, tem boljšim je kupcem. Ne vem za trgovčevo izobrazbo nič boljšega kot izobrazbo v obče. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi.

Kuga na gobcih in parkljih.

Prišlo je bilo poletje. Že nekaj časa sem se je po deželi raaširjala kuga na gobcih in parkljih. V Antonovo sosedstvo pa še ni bila prišla in navadni mesečni živinski semnji so se v bližnjem mestu še vedno vršili.

Prav prihodnji ponedeljek bo zopet tak mesečni živinski semenj v mestu.

Anton je po daljšem ugibanju sklenil, da pelje brejo lisko in rjavko, ki je bila pred nekaj tedni storila, na ta semenj in da kravi tamkaj proda. Napotila ga je k temu sklepu največ skrb, da se utegnejo živinski semnji radi kuge na gobcih in parkljih kmalu ustaviti, in da Antonu prav tedaj ne bo mogoče, priti do denarja, ko ga bo najbolj potreboval.

Na semnju pa ni bilo ta pot nič posebno živahno. Izostali so namreč tuji kupci, kateri so sicer v prav znatnem številu prihajali. Strah pred kugo na gobcih in parkljih jih je pridržal doma, kakor je sploh ta strah sila neugodno uplival na vso kupčijo.

Po dolgem besedičenju in prepiranju z nadležnimi mešetarji je Anton končno prodal rjavko s teletom in sicer za razmeroma nizko ceno. Za lisko pa ni mogel dobiti kupca. Vsakemu se je zdela cena previsoka, tako se je Anton odločil, da pelje lisko zopet domov.

Dveurni poti pa vender ni hotel nastopiti, predno se ni odpočil in nekoliko okrepčal.

Anton jo je krenil v gostilno „Pri zlatem orlu“, kamor je redno zahajal, kadar ga je pot pripeljala v mesto. Dan je bil deževen in zato Anton ni hotel liske pustiti na dvorišču, nego jo je peljal v hlev, namenjen za tujo živino, v katerem se je nahajalo že več glav, kjer je pa bilo še dovolj prostora. Ravno ko je Anton hotel zapustiti hlev, pripeljal je neki mož dva po pol-drugo leto stara volička in ju privezal tik Antonove liske. Komaj sta bila volička privezana, sta se takoj vlegla. Mož, ki ga je pripeljal, jima je vrgel nekaj sena v jasli. Jeden voličkov je vstal in začel brskati po senu, a ni imel pravega veselja, da bi se ga lotil, drugi voliček pa še ostal ni, ter se je zadovoljil, da je prav počasno grizel pest slame, ki je ležala pred njim, a tudi to je kmalu opustil. Anton je tudi videl, da je na tleh ležeči voliček nekoliko slinast.

Vse to je bil Anton opazil, a mislil si ni nič pri tem. Ko bi bil količkaj slutil, da sta poleg njegove liske privezana volička že bolna za kugo na gobcih in parkljih, gotovo bi bil lisko takoj odvezal in kar najhitreje mogoče ž njo [zapustil pri stranskih vratih ta nevarni kraj.

Liska doslej gotovo še ni našla kuge, saj še ni prišla v neposredno dotiko z bolnima voličkoma, ki sta bila od oddaljena nekaj korakov.

Seveda pri glavnih vratih, pri katerih sta volička prišla v hlev, bi Anton svoje liske ne bil smel peljati iz hleva. Tu je bil gnoj, oziroma je bila raztresena nastelja že inficirana, to se pravi okužena.

Toda Anton je mislil samo na „župico“, ki si jo je hotel privoščiti in na družega nič. Zapustil je hlev in šel brezskrbno v gostilno, kjer se je z jedjo in s pijačo dobro okrepčal. Kmalu je bil zapleten v živahen razgovor z različnimi znanci, ki so bili zbrani v gostilni, in ni čisto nič mislil na to, da bo treba domov iti.

Šele po preteku nekaj ur se je vzdignil izza mize in je šel v hlev. Tu je videl, da je njegova liska s slastjo vživala seno, katero sta bila bolna volička onesnažila s slino in potem pustila.

Vrv, na katero je bila liska privezana, se je bila namreč nekoliko udala, tako da se je bila liska znatno primaknila bolnima voličkoma.

Anton je izročil lisko hlapcu, kateri ga je spremil na semenj, in hlapec je peljal lisko iz hleva. Pri tej priliki je liska stopila v gnoj in na nasteljo, po kateri sta bila malo ur poprej stopala bolna volička.

Liska je bila zdaj povsem okužena, tako na gobcu, kakor na parkljih.

Hlapec je lisko vodil na vrvi domov. Ko je ž njo stopil na domače dvorišče, je zajedno prišla v hišo velika nesreča. Kuga na gobcih in na parkljih.

Pozno zvečer in nekoliko nadelan prišel je tudi Anton domov, in niti v sanjah si ni mogel misliti, kako grozen gost se po njegovi lastni krivdi nudi pod njegovo streho.

(Dalje sledi.)

Kranjska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

V uradnem glasilu dične c. kr. kmetijske družbe vojvodinje Kranjske, to je v „Kmetovalcu“, kakor tudi v družih na Kranjskem izhajajočih listih beremo objavo, da se prične na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu na Dolenjskem, prihodnje šolsko leto 1899 1900 s 4. novembrom t. l. Ne moremo si kaj, da bi pri tej priliki tudi zunaj Kranjske slovenske premožnejše, napredne gospodarje, na to šolo, katera ima v tekočem šolskem letu, kakor smo zvedeli 35 učencev, in to iz vsih slovenskih pokrajin, ne opozarjali. Šola je popolnoma narodna slovenska, vender se tudi nemščina kakor predmet v nji poučuje. Ona je popolna nižja kmetijska šola, to je taka, v kateri se učenci teoretično in praktično v vseh kmetijskih predmetih poučujejo. Poučujejo se torej v vinogradstvu, — v tem posebno temeljito — kletarstvu, sadjarstvu, poljedelstvu, živinorejstvu, kmetijskem knjigovodstvu, čebelarstvu itd. Učenci te šole poučujejo se pa tudi v vseh predmetih nižje realke, torej i v krščanskem nauku, stilistiki, aritmetiki, kemiji, fiziki, naravoslovju, zemljepisju, risanju stavbeniških načrtov ter kmetijskih orodij in strojev, petju itd. Učenci preskrbljeni so v zavodu s hrano, stanovanjem, posteljnem in životnim perilom. Vodstvo polaga, kakor nam je do dobrega znano, posebno pozornost tudi na to, da se v obče pošteno in krščansko vzgajajo, ter k varčnosti napeljujejo. Za hrano, stanovanje in posteljno perilo plačuje vsak učenec po 30 kr. na dan, šolnina znaša za obedve šolski leti 40 gld. Tisti učenci, kateri to šolo z dobrim uspehom dovrše ter doma na lastnem gospodarstvu ostanejo, uživajo tudi pravico do dveletne vojaške prezentne službe. Dobro nam je znano, da se je na tej šoli že dosti mladenčev izšolalo, kateri zdaj doma prav izgledno gospodarijo. Kranjski in zunaj kranjski premožnejši gospodarji, katerim je na tem ležeče, da se vaši sinovi temeljito v vinogradstvu in v vsem ostalem kmetijstvu pouče, pošljite vaše gospodarstvu namenjene sinove v to šolo, nikoli se ne bode te tega koraka pokesali.

znaniš županstvu. Če drugi ljudje ne vedo, da je tvoj hlev okužen, se kuge ne morejo varovati. Sploh bi se kuga nikdar ne mogla tako hitro razširjati, če bi ljudje imeli kaj vesti in če bi vsak slučaj kuge o pravem času naznanili."

Anton je obljubil, da stvar naznani. Bil je pošten mož in dovzeten za pošteno besedo. (Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebnosti.** Župnik v Slavini č. g. Janez Savjovic je imenovan kanonikom stolnega kapitlja ljubljanskega.

— Č. g. dr. Josip Ivančič, bivši ravnatelj škofijske pisarne v Trstu, je imenovan profektom v Terezijanumu na Dunaju. — Nadzornik južne železnice v Ljubljani g. H. Stümpfel, je premeščen v Trst. — Deželnosodni svetnik v Ljubljani g. Karol vitez Strahl je šel v pokoj in dobil tem povodom naslov višjesodnega svetnika. — Učitelj na Topli Rebi g. Matija Petsche, je imenovan zač. učiteljem na strokovni šoli v Kočevju. — Učitelj pri D. M. v Polju g. Teodor Čampa, je imenovan podučiteljem na državni deški ljudski šoli v Pulju. — Odvetnik v Kotorski Boki g. dr. R. Kvekić, srbski državni poslanec, se je preselil v Trst. — Pravnik g. Ščitomir Dolenc iz Ljubljane, je imenovan poštним konceptnim praktikantom v Trstu. — Poštными asistenti so imenovani: gg. St. Braun za Št. Peter, I. Rak za Pulj in I. Velepich za Opatijo. — Premeščena sta poštni kontrolor I. Jenko iz Trsta v Ljubljano in poštni asistent R. pl. Struppi iz Št. Petra v Trst. — Profesor na Kočevski nižji gimnaziji g. Alojzij Tavčar, je premeščen na realko v Ljubljano. — Fužinski oskrbnik v Idriji g. Fr. Gröger je imenovan višjim oskrbnikom, fužinski mojster g. Jos. Vitouš pa oskrbnikom.

— **Častno občanstvo.** Občina Lesce je izvolila poštne nadkomisarja v Trstu gospoda Frana Hummela častnim občanom.

— **Cesar v Celovcu.** Dne 16. t. m. prišel je cesar k vojaškim vajam v Celovec in bil sijajno sprejet. Nemci so se na vse mogoče načine trudili, da bi dali sprejemu nemško-nacionalen značaj. Razobesili so zgolj frankfurtske zastave celo pred dvorec so obesili tako zastavo, a so jo moralizopet odstranili. To je bilo prvič, da se je s temi pangrmanskimi zastavami demonstrovalo o cesarjevi navzočnosti. Kaj tacega cesar še ni doživel. Predstaviti cesarju Celovec kot izključno nemško mesto se pa vendar ni posrečilo. Prišlo je namreč v Celovec na tisoče slovenskih kmetov in ti so v kljub vsem grožnjam s krepkimi „Živio“ in „Slava“ klici posvedočili, da slovenstvo na Koroškem še živi, četudi se izvestni krogi na vso moč pehajo, da bi jih čim prej zadušili.

— **Nova učna knjiga.** Naučno ministrvo je potrdilo učno knjigo „Osnovni nauki fizike in kemije za meščanske šole v treh stopinjah, III. stopnja“, katero je spisal gimn. ravnatelj A. Senekovič. Cena knjige 60 kr.

— **Slovenska šola v Ločniku.** Lahki so uprizorili veliko agitacijo proti slovenski šoli v Ločniku in res zvalili do 30 slovenskih otrok v ondotno laško šolo. Namen temu rovanju je očiten. Lahki bi radi poitalijančili vso okolico Gorice in žal, da jim gredo oblastva pri tem na roko kolikor je le mogoče. Ko pade Ločnik, pride na vrsto prijazna Podgora.

— **Pomnoženje orožništva.** Na Kobaridskem so začasno pomnožili število orožnikov. Govori se, da se je to zgodilo, ker so se ondot klatili razni Italijani in studirali topo-

grafične razmere brez dvoma, da v vojno-strategične namene.

— **Na smrt obsojena** je bila pri porotnem sodišču v Celovcu 24-letna Franica Obman iz Strassburga, ker je umorila svojega desetletnega otroka.

— **Shod v Vitanju na Štajerskem.** ki se je obobilni udeležbi vršil dne 10. t. m., je izrekel poslancu Žižkarju zaupanje, prosil za poddržavljenje celjske policije in protestoval proti postopanju politične ekspoziture v Konjicah glede slov, uradovanja, proti učiteljskem gibanju pod vodstvom učitelja Horvateka in proti davku na sladkor.

— **Umrli** je v Litiji dne 14. t. m. starosta kranjskih odvetnikov g. dr. Julij pl. Wurzbach v starosti 80 let.

— **Slovenec — misijonar.** Kaplan v Gorjah č. g. Janez Godec se je preselil v Briksen, da se ondi pripravi za misijonarja v Srednji Afriki.

— **Za poddržavljenje celjske policije** se je oglasilo že mnogo slovenskih občin in dne 19. t. m. je tudi ljubljanski obč. svet protestoval proti znanim dogodbam v Celju.

— **Državne podpore.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo komisiji za pogozdovanje krasa za potrebna dela v prihodnjem letu 14.000 gld., kmetijski podružnici Zagorje-Izlake za napravo drevesnice 200 gld., kmetijski podružnici v Cerknici 150 gld.

— **Knezoškof ljubljanski presv. gospod dr. Jeglič** se mudi sedaj v Sarajevu.

— **Kočevci demonstrirajo.** Kočevski mestni zastop je sprejel resolucijo, s katero izreka obžalovanje zaradi rabe § 14. in sočutje celjskim telovajem. Glavarstvo je sistiralo ta sklep, ki obsega ozirom na slovenski značaj kranjske dežele nesramno provokacijo.

— **Hranilnico in posojilnico** so ustanovili v Semiču in sicer za občine Semič, Črešnjevec, Kot in Vinji vrh.

— **Nov grb celjskega mesta** so tri zvezde v pruskim barvah. Tako so določili celjski mestni očetje in država to trpi.

— **Hrvatsko dijaško podporno društvo** so ustanovili v Pazinu. Naj bi našlo požrtvovalnih prijateljev. V novo hrvatsko gimnazijo se je vpisalo 109 dijakov, v laški konkurenčni zavod pa vzele vsi agitaciji dež. odbora le 93 dijakov.

— **Novo šolsko poslopje** so zgradili v Kočevski Reki.

— **V deželno bolnico v Ljubljani** je bilo minoli mesec vsprejetih 583 bolnikov, odpuščenih je bilo 497, premeščenih 28, umrlo jih je pa 26. Koncem meseca je v bolnici ostalo 339 bolnikov.

— **Društvo Kneippovcev** se je ustanovilo v Ljubljani v namen, da preredi zdravilišče po Kneippovem uzoru.

— **Dr. Josip Ivanič**, bivši ravnatelj škofijskega konvikta v Trstu in ravnatelj škofijske pisarne, je odpotoval na Dunaj, kjer bode imenovan prefektom na tamošnjem plemskem zavodu „Theresianum“. Dr. Ivanič je uzoren in velenčen duhovnik in njega bodo tržaški Slovenci dokaj pogrešali; blagi mož je ostavil Trst, ker se je tolikanj drezalo vanj in mu grenilo življenje in ni mogel prenašati tržaških surovosti. Čista duša pač ni bil ustvarjen za kužne razmere ob sinji Adriji.

— **Tržaška občina obsojena.** Prizivno sodišče je v zadevi vodnega inženjerja Ducattija razsodilo, da ima tržaška občina plačati Ducattiju za „izvršene“ vodovodne načrte svoto 25.817 gld in mu povrniti na „stroških“ 2.225 gld. 65 kr. Tako je zdaj gotovo, da moramo avstrijski davkoplačevalci polniti žepe italijanskim vodnim inženjerjem s tisočaki. Res je, da imajo ti Italijani neumno srečo v naši državi in temu vodnemu Ducattiju se menda ne bode kmalu posrečila kaka kupčija tako izborna, kakor se mu je s „tržaško vodo“. Od teh 22.000 gld. lahko komudno živi vse svoje življenje in mu ni treba več beliti si glave s kruhoborstvom. Kdor zna, pa zna!

čarji dotičnih podjetij niti v sanjah ne mislijo na to, da bi se sami tja preselili.

Uzrok temu je spoznanje, da dobe v industrijalnih podjetij največ domačini zaslužka in da ima domače prebivalstvo največji dobiček. Ako v nekatereh tovarnah na Kranjskem, kakor na pr. na Jesenicah imajo najboljše službe ptujci, je tega kriva v prvi vrsti neizšolanost domačih delavcev.

Ti migljaji utemeljujejo in opravičujejo naše mnenje, da ropotanje proti tujemu kapitalu nima pravega smisla; če bomo zavedni in odločni nam nekaj tujih kapitalistov tudi v narodnostnem oziru ne bo na škodo, ljudstvo pa bo od industrije imelo samo dobička.

F. Ž.

Kmetijstvo.

Križi in težave sosedu Antona z živinskimi boleznimi.

(Dalje.)

Nekaj dni pozneje dobil je Anton v vaški krčmi slučajno časopis v roke in je v njem čital, da je pri živinotržcu Janezu Krokarju okrajni živinozdravnik zasledil kugo na gobcih in na parkljih in da je bil v bližnjem mestu zaprt hlev za tujo živino v tisti gostilni, kjer se je na semanji dan tudi Anton mudil s svojo rjavko.

„Pa ne da bi bili to tisti govedi, ki jih je tuji hlapec postavil poleg moje rjavke? Potem je naposled še moja goved dobila kugo.“ — Tako je ugibal Anton in ne da bi poravnal račun bežal iz gostilne domu v hlev.

Prišedši v hlev, je Anton svojo rjavko od vseh strani ogledal. Rjavka je ležala na tleh in mirno prebavljala. Anton jo je s šibo primoral da je vstala. Rjavka je brez težave vstala in se gibala kakor sploh zdrava živina.

Vsled tega je bil Anton popolnoma pomirjen. Bil je prepričan, da je njegova rjavka zdrava kakor riba v vodi. Vrgel ji je nekaj sena in se lahkega srca vrnil v gostilno.

Resnica je, da rjavka tedaj še ni bila bolna, ali okužena (je bila že popolnoma, tako kakor je sploh mogoče. Pretekli pa so še štirje dnevi, predno se je pokazalo, da je rjavka okužena.

S kugo na gobcih je isto tako, kakor z vsemi drugimi nalezljivimi boleznimi. Od dneva okuženja pa do dneva, ko se bolezen pojavi, preteče vedno nekaj časa. Ta čas je sevede pri različnih boleznih različen. Pri kugi na gobcih in parkljih traja navadno štiri do osem dni da se bolezen pojavi, povprek torej pet ali šest dni.

Rjavka je bila v ponedeljek okužena, v sredo še ni mogla biti bolna. Prvi pojavi bolezni bi se mogli šele v soboto ali v nedeljo pojaviti.

Ko bi bil vse to vedel Anton, bi ne bil tako lahkega srca zapustil hleva in se vrnil k poliču v krčmo.

Le prezgodaj ga je še minila njegova veselost.

V nedeljo zjutraj naznanila je Antonu njegova dekla, da leži rjavka na tleh in da neče žreti. „Že sinoči“, je dejala dekla, „ni krava ničesar žrla in bila zelo slinasta“.

Preplašen je šel Anton v hlev. In videl je rjavko, katere na semnju ni hotel prodati za 150 gld., kako se je ležeč na tleh tresla mrzlice in kako so se jej cedile slin iz gobca. Prisilil je rjavko da je vstala, a prisilil jo je k temu šele z bičem. Krme ni hotela rjavka se dotakniti. Stopicala je nemirno zdaj sem zdaj tja in kmalu zopet legla.

„Kaj je neki tej vražji živali“ vpraševal se je Anton. „Ali ima kugo na gobcih in parkljih ali kaj?“

Anton ni sam uganil, kaj se je zgodilo z njegovo rjavko in zato se je odločil, da zopet jedenkrat pokliče modrega in izkušenega sosedu na pomoč. Sosed je prišel in si rjavko od vseh strani ogledal. Ko mu je Anton povedal, da utegne rjavka morda imeti kugo na gobcu in na parkljih, je bil sosed jako nejevoljen, da ga je Anton izvabil v njegov hlev. Sosed je imel sam mnogo in jako lepe živine in obšel ga je strah, da bi vsled svojega obiska v Antonovem hlevu zanesel kugo v svoj lastni hlev. Zamislil se je nekoliko, a naposled se je vendar odločil, da preišče rjavko. Mislil si je, da morajo tudi živinozdravniki hoditi po okuženih hlevih in vendar se ni še nikdar slišalo, da bi bili kugo kam zanesli. Torej, je sklepal sosed, mora biti mogoče, da se s primernim čiščenjem rok in obleke prepreči prenešenje kuge.

Ko se je bil sosed odločil, da rjavko preišče, je naročil Antonu, naj jo krepko prime za glavo. Previdno je potem s prsti desne roke dvignil zgornjo ustnico. Opazil je, da je tam, kjer je zgornja ustnica prirasla k čeljusti, več mehurjev. Ko se je dotaknil tacega mehurja, je takoj rzpčil in pokazala se je rudeča lisa. Rjavko je zelo zbolelo, ko se je sosed dotaknil te lise. Tudi na jeziku in na vratu so se bile napravile take lise. Anton je potem dvignil rjavki sprednji nogi. Na desni nogi je mej parklji bilo videti mehur, na levi pa je bil že počil in videla se je rudeča otekla lisa, katera je rjavko zelo bolela in vsled katere goved tudi ni mogla stati.

„To je kuga na gobcih in na parkljih“ — je končno dejal sosed, „lepo stvar si dobil v hlev“.

Anton je bil ves prepaden. Povedal je sosedu, da rjavke na semnju ni mogel prodati za pošteno ceno, da je šel v gostilno in rjavko postavil v hlev, da je neki živinotržec postavil poleg rjavke dva bržčas okužena volička in da je pred nekaj dnevi bral v časopisu, da so dotični hlev pri gostilni zaprli radi kuge.

Sosed je koj uganil, kako se je zgodila nesreča, a pomagati ni bilo več.

„Kaj mi je zdaj storiti“ — vprašal je Anton ves zbežan. „Ali naj stvar naznanim županstvu ali je dovolj če rjavko spravim v konjski hlev?“

Z veliko resnobo in s posebnim povdarstvom je rekel sosed: „Prva tvoja dolžnost je, da vso stvar na-

„V poslednjem letu — sta dejala — se pri nas toži z redko vzajemnostjo, in kar se enakih stvari tiče, se z nikdar bivajočo važnostjo po boljši organizaciji našega narodogospodarskega dela. Ni samo okolnost, da so vsa velika vprašanja narodnogospodarska in socialno-politična, poljedelska kriza, upadek maloobrta, delavsko vprašanje itd. dobila v sedanji dobi v obče posebne ostrosti in poseben pomen, temveč i njihova specifična važnost za nas, katera je naše klice po narodogospodarski organizaciji provzročila in katera se peča s prevedenjem te organizacije potom narodnogospodarskega shoda in s češko narodnogospodarsko družbo.

„Do služb te struje, hoteče popraviti ono, kar smo v boju za narodna in politična svoja prava v smeru gospodarskem zamudili, vstopamo i mi s svojim „Narodogospodarskim Obzorjem.“

Pripojila pa sta skrbna roditelja na koncu še: „In je-li resnica, da je nastala pri nas v istini doba sistematičnejše skrbi o vprašanjih narodogospodarskih, da se priznava in občuti v obče potreba globokejšega narodogospodarskega vedenja in primernejšega znanja. Častnih naših gospodarskih in socialnih razmer, ne dvomimo, da nas bodo i naročniki, i pisatelji, kar najizdatnejše podpirali.“

In bil je tudi že skrajni čas. „Hlas Národa“ od 27. novembra l. 1896. je tožil, da češka veleposestva prehajajo razmerno večjim delom v roke nemških veleindustrijcev in velekapitalistov. In l. 1896. se je v resnici oddalo v skupini češk. veleposestva mnogo manje glasov pri volitvah za deželni zbor češki, kot l. 1883, kar je napotilo zopet „Hl. N.“, da je dejal: če bo ta naša gospodarska slabost dalje trajala, če se gospodarski en opomoremo, bodo čez 12 let (mogoče še preje) naši nasprotniki v skupini veleposestva zmagali, ter si tako pridobili tudi večino v deželnem zboru.

In še isto leto si je češka narodogospodarska družba ki ima za nalog, ne le širiti narodogospodarske znanosti in poznavati gospodarske razmere češkega naroda, temveč tudi delati na to, da se češki narod, kolikor možno povzdigne na gospodarskem polju itd., zmenila v gotovih točkah svoja pravila, ter si tako razširjala svoj delokrog.

Eksportna skupina za tekstilno obrt „Izvoznega društva za Češko itd.“ je tudi še to leto izdala adresno knjigo češke tekstilne industrije in trgovine.

In isto leto sta izšli dve znameniti in važni knjigi o narodogospodarski vedi. Lastnik in urednik „Rozhledů“ izborne revije za umetnost, politiko iz socialna vprašanja Josip Pelcl je prevel: dr. John. Kels Ingram „Zgodovina narodogospodarske vede“; Jar. Evgen Salaba pa: Charles Gide „Principi narodnega gospodarstva“. —

O narodogospodarstvu se je vendar začelo i v nas Slovencih misliti in — pisati. Prijatelj dr. Žmavec piše o le-ti vedi, v „Slovenskem pravniku“ precej obširno. Pravnik V. Kukovec je tudi o nacionalni ekonomiji nekaj dolzega napisal v „Popotniku“, zlasti mi zelo ugaja njegov način pisanja. V Starem Trgu se je, zdi se mi z inici-

fativo dr. Tavčarja ustanovilo „Narodogospodarsko društvo.“ Nu, kakor videti, začenja se.

Vendar pak ne bo odveč, ako i jaz nekaj o narodogospodarstvu napišem ozirajoč se na spis dr. E. B. Šimeka, nekoliko besed o nacionalni ekonomiji.



Križi in težave sosedu Antona z živinskimi boleznimi.

Kuga na gobcih in parkljih.

(Konec)

Sosed je opozarjal Antona, da je treba kugo naznani županstvu, oziroma glavarstvu tudi vsled tega, ker bo na vsak način potrebno poklicati živinozdravnika. Anton je takoj poslal sina k županu, da naznani kugo.

Živinozdravnika je bilo pričakovati šele za naslednji dan in zato je Antonov sosed začel prevlarjati, kaj treba ukreniti, da se prepreči vsako razširjenje kuge.

Sosed je seveda natančno poznal ves Antonov dom, ki je bil čveterokoten. Ob hiši je bil hlev za konje in vole. Hlev je bil po vratih zvezan s hišo. Poleg tega hleva je bil hlev za svinje in končno skedenj. Mej skedenjom in hlevom za svinje je bil izhod na cesto.

Na drugi strani je bil hlev za krave in poleg tega — tedaj ravno prazni — hlev za ovce.

Na četrti strani je bil zid z velikimi vratmi in malim vhodom.

Hlev za krave je imel troje vhodov, jednega iz hleva za ovce, glavni vhod, kjer se je nosila piča in krma in tretja vratca, pri katerih se je nosil gnoj na gnojišče.

Opazuje te okolnosti, je dejal sosed, da se bo dalo prenešenje kuge mej vole in prašiče preprečiti, ako ga bo Anton vbogal kar je ta seveda z veseljem obljubil. Sosed mu je potem natančno razložil, kako je treba delati, da tisti, ki pridejo v kravji hlev, ne bodo prišli v nobeno dotiko z drugo živino, in kako morajo gledati, da kuge tudi po obleki ne zanesajo iz kravjega hleva. Anton je dal takoj vse potrebne ukaze.

Naslednji dan je prišel živinozdravnik in je uradno dognal, da je k Antonu zanešena kuga na gobcih in na parkljih. Anton je živinozdravniku razložil, kaj je vse ukrenil, da se kuga ne zanesa in živinozdravnik je vse to odobril.

Zdravnik je Antona natančno podučil, kako mora ravnati z bolno živino in mu je zapisal primerna zdravila, zajedno pa mu je zabičil, da naj se kar najstrožje drži sosedovih nasvetov, da se kuga ne zanesa.

Anton je res pošteno in skrbno pazil, da so se živinozdravnikove odredbe točno izpolnjevale in doseglo se je v resnici, da kuga iz kravjega hleva ni bila nikamor zanešena.

Pri Antonu se je kuga razvila popolnoma tako, kakor je navadno.

Po preteku osmih dnij so bile vse Antonove krave bolne. Vse so imele večje ali manjše mehurje v gobcu in mej parklji, nekatere so jih dobile tudi na vimenu.

Seveda je imel Anton veliko škodo. Prva krava, ki je obolela, je bila breja. Tretji dan po bolezni je storila, a prezgodaj. Teliček ni mogel živeti in je pol ure po rojstvu poginil. Na to je krava dobila bolezen v maternici, tako, da je imela vedno mrzlico, da ni mogla ničesar zavživati in da ni mogla prebavljati. V nekaterih dnevih je krava strahovito shušala. Kdor bi jo videl, bi nikdar ne bi verjel, da je to tista žival, ki jo je bil Anton 14 dnij poprej na semnju imel, in je ni hotel prodati niti za 180 gld.

Anton je poslal k sosedu, ki mu je dal že toliko dobrih nasvetov in ga je prosil, naj pride pogledat bolno kravo. Sosed pa mu je odgovoril, da bi mu niti v sanjah ne prišlo na misel, prestopiti prag Antonovega okuženega hleva.

Anton je potem poslal po živinozdravnika in ta je hitro prišel. Ta je spoznal, da so začele notranje kože, ker je krava prezgodaj storila, gniti, da pa bolezen ni smrtonosna, dasi bo zdravljenje jako dolgo trajalo. In tako je tudi bilo.

Tudi druga krava je prezgodaj storila in je tele poginilo, tretja krava je storila lepo tele, a to je poginilo od mleka, ki ga je sesalo pri okuženi materi, štiri mesece staro lepo telico pa je našel Anton nekega jutra mrtvo v hlevu.

Sila nevarno je obolel tudi bik-plemenjak. Živinozdravnik ga je na parkljih operiral in ga rešil. To je Antona prav posebno veselilo. Šele zdaj je bil prepričan, kako pametno je storil, da je kugo naznanil županstvu. Če bi tega ne bil storil, bi živinozdravnik ne bil mogel operirati bika, in ta bi bil poginil.

Izguba na mleku je pri tolikih živalih bila seveda jako velika. Šele po preteku šestih tednih je bila kuga zatrta in so krave šle na pašo. Tam so kmalu okrevale.

Kuga ni bila zanešena nikamor iz kravjega hleva in to je bila za celo občino velika sreča. In občina je bila tudi hvaležna Antonu in njegovemu sosedu za njiju pošteno in možato postopanje.

Novice.

— **Osebnosti.** Poštni nadoskrbnik v Ljubljani g. M. Šorli je dobil naslov in značaj poštne ravnatelj. — Okrožni zdravnik v Žužemberku g. I. Posch je stopil v pokoj; na njegovo mesto je imenovan g. dr. Adolf Keyzlar v Pragi. — Učiteljem ne mestni višji dekliški šoli v Ljubljani je imenovan učitelj v Št. Vidu g. A. Sitsch. — Pisarnični na-

čelnik v Novem mestu g. Fr. Kodermann je imenovan višjim načelnikom. — Sodni kancelist g. Josip Zupančič je imenovan za kancelista pri finančni prokuraturi v Ljubljani. — Pravni praktikant pri deželni sodišču v Ljubljani gospod Ivan Modic je imenovan avskultantom. — Rač praktikanta Fran Bergant in Milan Paternoster sta imenovana asistentom pri c. kr. deželni blagajni.

— **Cerkvene vesti.** Za župnijo Moravče je prezentiran č. g. Ivan Bizjan, župnik na Brdu, za župnijo Sv. Trojico nad Cerknico č. g. Jakob Merc, župnik v Rajhenburgu ob Savi Knezoškofijskemu tajniku g. Alfiozu Levičniku je zaradi bolehnosti dovoljen daljši dopust.

— **Odlikovanje.** Častno svetinjo za štiridesetletno službovanje je dobil profesor na višji gimnaziji v Ljubljani gosp. F. Žakelj.

— † **Stolni kanonik Anton Urbas** je po večletnem bolehanju umrl dne 22. t. m. v Leoninumu. (Rojen je bil 13. septembra l. 1820. N. v m. p.)

— **Presvetli gospod knezoškof ljubljanski**, ki je bil za nečaj časa šel na obisk v Hercegovino in v Bosno, se je zopet povrnil v Ljubljano.

— **Generalni minister frančiškanskega reda** je minoli teden obiskal kranjske samostane tega reda.

— **Občina Radeče pri Zidanem mostu** je poslance g. Fr. Povšeta izvolila svojim častnim občanom.

— **V gospodsko zbornico** je bilo te dni poklicanih 24 politikov, državnikov in znanstvenikov, a mej njimi ni nobenega Slovenca.

— **Spominek cesarice Elizabete** so razkrili minolo nedeljo v Pierisu v Furlaniji. Priprosto ljudstvo je zanj zložilo 900 gld., da pokaže svoje avstrijsko mišljenje.

— **Slovensko gledališče** je začelo letošnjo sezono dne 21. septembra. Začetek je bil v umetniškem oziru prav povoljen, žal, da ne tudi v materijalnem.

— **Shod krščanskega ženstva** je bil dne 24. septembra. Udeležba je bila ogromna, Shod je pismeno pozdravil gospod knezoškof. V novo društvo se je vpisalo mnogo udev.

— **Shodi.** Politično društvo za kozjanski okraj je imelo dne 17. t. m. shod v Kozjem, na katerem je poročal državni poslanec Berks. — Isti dan je bil shod na lgu, na katerem se je sklenilo, ustanoviti izobraževalno društvo. — Dne 24. septembra je bil v Jarenju pri Mariboru shod, na katerem je govoril dež. poslanec dr. Rosina. — V Prvačini na Goriškem je dr. Gregorčič opisal sedanji položaj in se izrekel za ločitev goriške grofije od Gradišanske. Vse slovenske županije naj pridejo pod Gorico, vse furlanske pod Gradiščo. Vsaka grofija izmeji svoj deželni zbor.

— **Celjski Feuerwehrtag** ki se je vršil te dni je imel popolnoma pangermanski značaj, a vzlic temu so se ga udeležili tudi zastopniki gasilnih društev iz slovenskih občin Šoštanja, Trbovelj in Hrastnika.

— **„Dopolnjeno je“.** Na desnem bregu Bistrice nasproti predilnici v Tržiču, so te dni našli truplo 24letnega kovača F. Lenartka. Na desni roki je imel prerezane žile, iz česar se sklepa, da se je sam usmrtil. Našli so pri njem listek, na katerem je bilo zapisano „Dopolnjeno je“.

— **Mlekarsko zadrugo** so po prizadevanju ravnatelja kranjske kmetijske družbe g. G. Pirca ustanovili v Škoti Loki.

— **Morskega volka** so pred kratkim reški ribiči vjeli v Moščenicah. Volk je bil poldrugi meter dolg.

— **Koroška dež. zavarovalnica proti požaru** je začela poslovati dne 10. t. m.

— **Petdesetletnico mašništva** je praznoval te dni č. g. Fr. Čebular, častni kanonik tržaški in dekan na občinah.